Dosarul nr. 21r-2354/23 Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)
1-23111462-02-21r-02102023 Judecător: Damaschin Constantin

D E C I Z I E

19 februarie 2024 mun. Chişinău

Colegiul penal al Curţii de Apel Chișinău, în componenţă:
Președintele ședinței de judecată, judecător Spoială Alexandru
Judecătorii Chiroșca Igor şi Băbălău Denis

a judecat, în lipsa participanților la proces, în ordine de recurs, recursul avocatului Malanciuc Iurie, în interesele condamnatului Ciubotaru ***** și recursul condamnatului Ciubotaru ***** declarate împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-2178/2023 din 08 septembrie 2023, privind plângerea condamnatului Ciubotaru *****, împotriva administrației instituției penitenciare care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate, cu privire la constatarea deținerii în condiții de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanţă: 01.08.2023 – 08.09.2023;
Instanţa de recurs: 02.10.2023 – 19.02.2024;
Procedura de citare a fost legal executată.

Asupra recursurilor, în baza materialelor din dosar şi a argumentelor prezentate în ședința de judecată, Colegiul penal

C O N S T A T Ă:

1. La data de 01 august 2023 în Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana) a parvenit spre examinare plângerea depusă de către condamnatul Ciubotaru ***** împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
2. În motivarea plângerii, condamnatul Ciubotaru ***** a menționat că, detenția sa în instituțiile penitenciare i-a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și

intereselor ocrotite de lege ale acestuia, fiind deținut în condiții inumane și degradante, manifestate prin severe suferințe psihice, fizice și prejudicii morale. Nu i-au fost asigurate toate garanțiile siguranței persoanei, acesta a fost supus unei detenții în condiții inumane și degradante, contrare prevederilor art.3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

3. Astfel, a solicitat constatarea faptului că, a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și reducerea pedepsei prin aplicarea prevederilor art. art. 385, 473^4 din Codul de procedură penală.

4. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-2178/2023 din 08 septembrie 2023, s-a respins plângerea condamnatului Ciubotaru ***** împotriva administrației instituției penitenciare, referitoare la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ca inadmisibilă. S-a respins plângerea condamnatului Ciubotaru ***** împotriva administrației instituției penitenciare, referitoare la condițiile de detenție Penitenciarul nr. 10- Goian, care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ca tardivă. S-a respins plângerea condamnatului Ciubotaru ***** împotriva administrației instituției penitenciare, referitoare la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 9-Pruncul, care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ca neîntemeiată.

5. Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, avocatul Malanciuc Iurie, în interesele condamnatului Ciubotaru ***** a formulat cerere de recurs, solicitând casarea integrală a încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 08.09.2023, și trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de judecată, în alt complet de judecată.

6. În motivarea cererii de recurs, indică, că aprecierea de către instanța de fond a plângerii condamnatului Ciubotaru ***** ca tardivă, o consideră neîntemeiată și ilegală. Astfel, alin.(5) al art.473^2 din Codul de procedură penală, stabilește că, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție. Din conținutul acestui articol nu se desprinde necesitatea delimitării termenului de detenție în funcție de instituția penitenciară în care este deținut condamnatul. În cazul dat, condamnatul Ciubotaru ***** a fost deținut în condiții inumane și degradante atât în perioada aflării sale în Penitenciarul 10 – Goian cât și în Penitenciarul 9 – Pruncul în care se deține până la momentul actual.

7. Nu este de acord nici cu aprecierea de către instanța de fond a plângerii

condamnatului Ciubotaru ***** ca neîntemeiată, argumentul de bază al instanței fiind nerespectarea de către ultimul a prevederilor art.473^2 alin.(2) din Codul de procedură penală, prin care este stabilit că plângerea referitoare la condițiile de detenție menționate la alin.(1) trebuie să conțină datele privind perioada și locul detenției, precum și descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile materiale contestate. Or, în plângerea sa condamnatul a descris detaliat condițiile de detenție atât în Penitenciarul 10 – Goian cât și în Penitenciarul 9 – Pruncul, sarcina combaterii acestor constatări aparținându-i reprezentantului instituției penitenciare, or, conform art. 473^3 alin.(2) din Codul de procedură penală, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare.

8. Reieșind din cele expuse supra consideră că, instanța de fond a dat o apreciere eronată condițiilor de detenție invocate de către autorul plângerii prin prisma poziției autorităților instituției penitenciare, consemnată în rapoartele anexate la materialele cauzei. Din cele relatate conchide că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Ciubotaru ***** pe parcursul detenției sale în Penitenciarul 10 – Goian și Penitenciarul 9 – Pruncul, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

9. Și condamnatul Ciubotaru ***** a înaintat cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 08 septembrie 2023 ca neîntemeiată, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să se dispună admiterea plângerii înaintate împotriva instituțiilor penitenciare privind condițiile de detenție.

10. Conform art.447 alin. (1)-(3) din Codul de procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. Instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.*

11. În termenul fixat de instanța de recurs, Penitenciarul nr. 9 - Pruncul nu a formulat referință la cererile de recurs înaintate în numele condamnatului.

12. *Analizând şi apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele cauzei penale şi prevederile legale pertinente, Colegiul penal conchide că, recursurile declarate sunt fondate şi pasibile de a fi admise, cu casarea încheierii judecătorului de instrucție și remiterea cauzei la rejudecare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.*

13. Cu titlu de principiu, cu referire la norma de procedura aplicabilă speței, instanța de recurs reține că, potrivit art.3 din Codul de procedură penală, în desfăşurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanţa judecătorească. *Legea procesuală penală poate avea efect ultraactiv, adică dispoziţiile ei, în perioada de tranziţie la o nouă lege procesuală penală,*

pot rămâne aplicabile acţiunilor procesuale reglementate de legea nouă. Caracterul ultraactiv se stipulează în legea nouă.

14. Potrivit dispozițiilor finale și tranzitorii a Legii nr.245 din 31.07.2023, art. V alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentei legi, recursurile declarate în cauzele penale şi contravenţionale pentru care au fost stabilite data şedinţei de judecată se examinează conform procedurii de până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

15. Totodată, reieșind din faptul că, normele juridice care reglementează mecanismul compensatoriu privind condițiile de detenție, sunt sistematizate legislativ în norme procedural penale, acestea prin efectul de compensație *au un caracter material*, condiții în care potrivit art. 10 din Codul penal, care reglementează efectul retroactiv al legii penale, urmează a fi supuse examinării prin aplicarea dispozițiilor în vigoare *la momentul înaintării plângerii condamnatului*.

16. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) din Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

17. Potrivit art. 448 alin.(1) din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs. Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.*

18. În conformitate art.449 Codul de procedură penală, *judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil;* ***admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii:*** *dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri,* ***dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare****. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător*.

19. Conform art.469 din Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiţionată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunităţii sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunităţii cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiţionate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatei pentru*

executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.10[1] din Codul penal); 13[1]) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.96[1] din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 10[1] din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinţei de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităţilor care apar la punerea în executare a pedepselor; ***17[1]) constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor;*** *18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnaţi.*

20. Reieșind din materialele dosarului în coraport cu rapoartelor instituției penitenciare nr. 2/2167 din 24.08.2023, Colegiul penal constată că, prin sentința Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 24 mai 2017, Ciubotaru ***** a fost condamnat pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 187 alin. (1), art. 164 alin. (2), lit. c), art. 171 alin. (3) lit. b, art. 163 alin. (1), art. 84 alin. (1), art. 84 alin. (4) din Codul penal, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă de 12 ani 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru minori. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 21 decembrie 2017 s-a dispus continuarea executării pedepsei în penitenciar de tip închis.

21. Colegiul penal reține că, condamnatul Ciubotaru ***** în plângerea înaintată, a solicitat constatarea condițiilor de detenție precare din instituțiile penitenciare Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, Penitenciarul nr. 10 – Goian și Penitenciarul nr. 9 – Pruncul, în cadrul cărora și-a ispășit pedeapsa și astfel, reieșind din Raportul prezentat de reprezentantul instituție penitenciare și din materialele cauzei, Ciubotaru ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în următoarele perioade: 30.11.2016-14.02.2017, 10.03.2017-24.07.2017 și 03.08.2017-30.11.2017, în Penitenciarul nr. 10 – Goian în perioada 30.11.2017-22.12.2017 și în Penitenciarul nr. 9 – Pruncul în perioada 22.12.2017-prezent. Totodată, se indică că, începutul termenului de executare a pedepsei fiind din data de 28 noiembrie 2016, iar sfârșitul termenului de executare a pedepsei survine la data de 27 mai 2029.

22. Conform art. 473[2] din Codul de procedură penală, *plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea*

drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plîngerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea. Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească. ***Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale*** *sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.*

23. Conform art. 473^4 din Codul de procedură penală, *la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţiile contestate. În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi*

convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), preveniţii sînt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin.(5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă. Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în cadrul executării pedepsei sau al detenţiei preventive, instanţa de judecată dispune respingerea plângerii. Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 10 zile de la data pronunţării, prin intermediul instanţei de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanței de judecată se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare.

24. Cu titlu de principiu, Colegiul penal reține că, prin cererea de recurs se contestă încheierea judecătorului de instrucție în partea respingerii ca fiind tardivă plângerea condamnatului Ciubotaru ***** împotriva administrației instituției penitenciare, referitoare la condițiile de detenție Penitenciarul nr. 10 – Goian, care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în partea respingerii ca fiind neîntemeiată plângerea condamnatului Ciubotaru ***** împotriva administrației instituției penitenciare, referitoare la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 9 – Pruncul, care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

25. Prin urmare, instanța de recurs reține, contrar alegațiilor recurenților, că prima instanță just a concluzionat asupra tardivității plângerii condamnatului în partea constatării condițiilor de detenție contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 10 – Goian, or, ținând cont de faptul că, prevederile art. art. 473[2], 473[3] şi art. 473[4] din Codul de procedură penală, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, în cazul dat termenul stabilit de legiuitor prin art. 473[2] alin. (5) din Codul de procedură penală, se va calcula prin prisma faptului intrării în vigoare a Legii nr. 272 din 29.11.2018, astfel încât, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.

26. Subsecvent, verificând legalitatea și temeinicia încheierii recurate, prin prisma prevederilor legale aplicabile speței, instanța de recurs constată că, prima instanță prematur și nejustificat a conchis de a respinge ca neîntemeiată plângerea condamnatului Ciubotaru *****, împotriva administrației instituției penitenciare care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate, cu privire la constatarea

deținerii în condiții de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în privința condițiilor de detenție în Penitenciarul nr. 9 – Pruncul.

27. Instanța de recurs remarcă, că motivarea instanței de fond, referitor la respingerea ca neîntemeiată a plângerii împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie în Penitenciarul nr. 9 – Pruncul, raportată la prevederile art.473^2 alin.(5) din Codul de procedură penală este neîntemeiată, mai mult ca atât conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, ultima indică în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenţiei consfinţeşte una din cele mai fundamentale valori ale unei societăţi democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluţi, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanţe şi de comportamentul victimei (*cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei. 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*).

28. Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției și că având in vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (*cauza Kudla c. Poloniei. 26 octombrie 2000. § 94*). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției (*Oslrovar c. Moldovei. 13 septembrie 2005, § 80*).

29. Astfel, Colegiul penal apreciază ca fiind neîntemeiate concluziile instanței de fond precum că, Penitenciarul nr. 9 – Pruncul asigură deținuților minimul necesar, or în acest sens nu a fost adusă nici o probă de către instituția penitenciară, ori potrivit art.473^3 alin. (2) din Codul de procedură penală, *sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare*. Prin urmare, reieșind din norma legală menționată supra, se atestă că, instituția penitenciară urma să prezinte informații prin care să combată argumentele condamnatului. Astfel, se conchide că, prima instanţă, deşi era obligată să argumenteze convingător fiecare motiv invocat în parte, a ignorat prevederile legale şi a pronunţat o încheiere nemotivată.

30. În concluzie, instanța de recurs învederează că, aspectele invocate de către administrația penitenciarului și reiterate de judecătorul fondului nu sunt fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța de judecată urmează să se bazeze pe rapoartele organizaţiilor naționale și internaţionale ce țin de acest aspect.

31. La constatarea condiţiilor de detenţie, instanţa naţională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa

articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit. 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007. § 63*).

32. CtEDO a constatat că, anumite condiţii de trai ale deţinuţilor constituie tratamente inumane şi/sau degradante, şi anume: suprapopularea din penitenciare - consideră că, fiecare deţinut trebuie să aibă un spaţiu de cel puţin 4 m^2 (*cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80*); celulele nedotate (*cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46*), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (*cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005. § 53*), puţin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităţilor de recreare; lipsa hranei (*cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43- 44*); lipsa unei asistenţe medicale corespunzătoare (*cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2006*).

33. La caz, Colegiul penal indică, că instanța urma să ofere apreciere condiţiilor de detenţie invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziţia autorităţilor instituţiei penitenciare consemnată în rapoartele anexate la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudenţa CEDO, cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”.

34. În acest sens, instanța de recurs conchide că, eroarea admisă de către instanţa de fond echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, ceea ce implică casarea încheierii integral, cu remiterea cauzei la rejudecare de către instanţa de fond, în alt complet de judecată, pentru înlăturarea erorilor admise.

35. La rejudecarea cauzei instanţa de fond urmează să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet şi obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil şi în dependenţă de probele acumulate, să pronunţe o hotărâre legală, întemeiată şi motivată, pronunţându-se asupra tuturor motivelor invocate de către participanţii la proces.

36. Potrivit prevederilor art. 7 Codul de procedură penală, *procesul penal se desfăşoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional, cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova şi ale prezentului cod.*

37. Conform art. 20 a Constituției Republicii Moldova, *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești atunci când drepturile, libertățile și interesele acesteia au fost violate.*

38. Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către instanță ceea ce a dus la emiterea unei încheieri nemotivate.

39. În acest context, instanța deși era obligată să examineze și să se expună asupra fiecărui motiv, argument, aspect de încălcare a prevederilor legale, invocate în acest sens

în cererea înaintată, potrivit acestor prevederi legislatorul a prevăzut expres rolul activ pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă a circumstanţelor cauzei. Or, neexpunerea asupra unei cerințe, se egalează cu faptul că nu au fost auzite părțile. Conform practicii CEDO, în *cauza Fomin c. Moldovei, Cererea nr. 36755/06,* Curtea a statuat că: „Rolul unei Decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o Decizie motivată oferă părților posibilitatea de a o contesta precum şi posibilitatea ca Decizia să fie revizuită de către o Instanță de Recurs". Doar prin adoptarea unei decizii motivate, poate avea loc un control public al administrației Justiției (*c.f. Hirvisaari v. Finland, nr. 49684/99, parag. 30, 27.09.2001*).

40. CEDO, în speța *Luka contra României* a evidențiat că, art. 6 implică faptul că deciziile instanțelor trebuie să precizeze în mod suficient motivele pe care se întemeiază, astfel încât să arate că părţile au fost ascultate şi să garanteze posibilitatea unui control public al administrării justiției. Altfel spus, art. 6 îi atribuie „instanţei" obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor şi probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora şi fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk împotriva Ţărilor de Jos*, *p. 19-20, pct. 59 şi 61*). Curtea evidențiază că trebuie să se ţină seama de relevanța şi incidența argumentului sau motivului cu privire la care instanța nu s-a pronunțat la încheierea cauzei (*Jahnke şi Lenoble împotriva Franţei (dec.), nr. 40490/98, CEDO 2001-IX; şi Dima împotriva României, 16 noiembrie 2006*).

41. Mai mult, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părţi că, cererile lor au fost analizate cu atenție şi oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care instanţa o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară şi simplă, precisă, concisă şi fermă, într-un cuvânt să aibă putere de convingere. La fel de exactă trebuie să fie motivarea şi în ce privește cererile pe care le-a respins. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

42. Lipsa unei motivări adecvate cerințelor legii într-o hotărâre judecătorească afectează grav respectarea garanțiilor procedurale a părților la un proces echitabil. În același timp se precizează că, obligația instanței de a-şi motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov şi alţii c. Rusiei (2007) §85*).

43. Colegiul penal consideră că, argumentele invocate de participanții la proces sunt importante pentru rezultatul procesului şi necesită un răspuns concret în hotărâre. Pe când abținerea instanței ierarhic inferioare de furnizarea unui răspuns explicit la un şir de argumente invocate, constituie o încălcare a art. 6 alin. (1) CEDO, deoarece participanților nu le-a fost acordată posibilitatea de a şti dacă aceste argumente au fost neglijate sau respinse, şi în ultimul caz, cauzele acestei respingeri.

44. Procedând în asemenea mod, instanța de fond n-a acordat deplină eficiență prevederilor legale astfel, la judecarea cauzei, se constată erori judiciare. Aceste erori

judiciare se exprimă prin modul de cercetare şi apreciere a probelor prezentate de părţi, de gradul de percepție şi analiză a materialului cauzei raportat la conținutul normativ pe care se bazează cererea, astfel nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

45. Elucidarea tuturor împrejurărilor menționate are o mare importanță la examinarea corectă a cauzei, ceea ce instanța care a examinat fondul nu a efectuat, prin ce au fost încălcate normele dreptului procedural şi dreptul la un proces echitabil, care neapărat servește drept temei pentru anularea încheierii atacate şi remiterea cauzei la o nouă reexaminare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată. Astfel, reieșind din faptul că erorile admise de către instanța de fond nu pot fi reparate de către instanța de recurs, Colegiul penal va remite cauza dată la o nouă reexaminare în instanța de fond.

46. La o nouă examinare, instanța de fond urmează să țină cont de cele enunțate mai sus şi să emită o hotărâre legală, întemeiată şi motivată în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

47. În baza art. art. 448, 449 alin. (1) pct. 2) lit. c) Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău

D E C I D E :

Se admite recursul avocatului Malanciuc Iurie, în interesele condamnatului Ciubotaru ***** și recursul condamnatului Ciubotaru ***** declarate împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-2178/2023 din 08 septembrie 2023, împotriva administrației instituției penitenciare care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate, cu privire la constatarea deținerii în condiții de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, casează integral încheierea și trimite cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă

Preşedintele şedinţei, judecător: Spoială Alexandru

Judecător Chiroșca Igor

Judecător Băbălău Denis